

Dönem : 1
Toplantı : 4

MİLLET MECLİSİ S. Sayısı : 885

Dışişleri Bakanlığının yabancı memleketlerde görevli telsizcilerin ücretleri hakkında kanun tasarısı ve Dışişleri ve Plân komisyonları raporları (1/763)

T. C.
Başbakanlık
Kanunlar ve Kararlar
Tetkik Dairesi
Sayı : 71-2326/5128

10 . 12 . 1964

Millet Meclisi Başkanlığına

Dışişleri Bakanlığınca hazırlanan ve Türkiye Büyük Millet Meclisine arzı Bakanlar Kurulunca 8 . 12 . 1964 tarihinde kararlaştırılan «Dışişleri Bakanlığının yabancı memleketlerde görevli telsizcilerinin ücretleri hakkında kanun tasarısı» ve gerekçesi ilişik olarak sunulmuştur. Gereğinin yapılmasını rica ederim.

Ismet İnönü
Başbakan

G E R E K Ç E

Hükümetin malî istikrar ve tasarruf siyaseti ile yatırım faaliyetleri kadrosu dâhilinde Dışişleri Bakanlığınca yapılan çalışmalar meyanında merkezle dış teşkilât arasında haberleşme sisteminin ıslahı da yer almaktadır. Bu suretle, bir taraftan muhaberede, siyasi hâdiselerin seyir ve ehemmiyeti ile mütenasip bir emniyet ve sürat sağlanmakta, diğer taraftan gittikçe artan ulaştırma masrafları azaltılmaktadır.

Bu cümleden olmak üzere 1964 yılına kadar 28 temsilcilikte alıcı ve verici telsiz istasyonları ile Ankara'da bunların muadili tesisler kurulmuş bulunmaktadır.

Son seneler zarfında dünyanın muhtelif bölgelerinde ve bilhassa Yakın - Doğu'da vukubulan hâdiselerin seyrini takip ve ona göre Hükümetin hattı hareketini tesbitte telsiz istasyonlarının oynadıkları rol büyük olmuştur. Bilûmum posta ve telgraf muhaberatının, vukubulan askerî hareket ve siyasi değişiklikler dolayısıyla tamamen durdurulduğu bâzı memleketlerde yegâne irtibat vasıtası olan telsiz tesislerimiz inkişafı zamanında merkeze bildirmişlerdir.

Memleketimiz için büyük bir millî ve siyasi önem taşıyan son Kıbrıs hâdiseleri de telsizle muhabere sisteminin ne kadar katî bir zaruretin ifadesini teşkil ettiğini teyideylemiştir. Birçok diplomatik misyonlarımızla beynelmîl teşekküllere bu hâdiselerin ve görüşümüzün intikal ettirilmesinde, telsiz istasyonlarımız ve onları işleten memurlarımız büyük bir mesuliyet payı taşımış ve bu mesuliyete lâyık veçhile cevap vermişlerdir.

Teknik muhabere tesislerinin intizam ve verimlilik ile çalışması operatörlerinin matlup evsafı haiz olmalarına bağlıdır.

Muayyen bir tahsil ve tecrübe devresinden geçip de Dışişleri Bakanlığınca açılan müsabaka imtihanlarında muvaffak olan namzetler mâr'i kanun hükümleri dâhilinde görevlerine tayin edilmekte ve istihkakları işbu ahkâma göre ödenmektedir.

Operatörlerin tahsilleri umumiyetle ortaöğretim seviyesini geçmediği cihetle, bunların merkezde barem hükümleri dâhilinde istihdamlarına maddî imkân görülemediğinden 7244 sayılı Kanunun 5 nci

maddesi hükmünden bilistifade kendilerine «D» cetveli hizmetliler kadrosuna göre istihkaklarının üç yukarı derece ücreti verilmekte ve böylece Ankara'da geçimlerini temin etmelerine nisbeten yardımda bulunmuş olmaktadır. Esasen Dışişleri Bakanlığı Teşkilât Kanununda bu gibi teknisyen ve operatörler için kadro bulunmaması da onlara hizmetli statüsü izafesini bir nevi zaruret haline getirmektedir.

Operatörlerin malî şartları, Ankara'da istihdamları müddetince bu şekilde sağlanmakla beraber, muayyen bir çalışma devresi sonunda, ehliyet ve kıdem esasına göre dışarı tâyin edildiklerinde buldukları yabancı memleketlerde aynı malî şartlarla geçimlerini temin etmeleri kabil olamamaktadır. Esasen dışarıda sürekli görevle bulunan bilûmum meslek ve idare memurları 4991 sayılı Kanun hükümleri dâhilinde muayyen bir dış memleket tazminatı aldıklarına göre, aynı yerlerde vazife gören telsiz operatörlerine de muadil geçim şartları temini kadar normal bir muamele olamazdı. Ancak, 4991 sayılı Kanun hükümleri yalnız memur statüsünü haiz memurlara şâmil bulunmak ve hizmetli durumunda olan telsiz operatörlerini içine almamak itibarıyla bu sonunculara aynı hükümler dâhilinde emsal tatbiki imkân dâhilinde bulunmuyordu.

Son defa, mezkûr kanunun 1 nci maddesini tâdil eyliyen 212 sayılı Kanun da telsiz operatörlerini bu gibi ahkâmın dışında bıraktığından ücretlere emsal tatbikine kanuni imkân görülememektedir. Bahis konusu hizmetlilere, 7244 sayılı Kanun çerçevesi dâhilinde ödenen istihkakların hiçbir emsal tatbik edilmeksizin yabancı memleketlere transferi ise bu memurların orada yaşamalarına ve bînetice vazifelerine devam etmelerine imkân vermediğinden, bu boşluğu doldurmak üzere hususi bir kanun ısdarı lüzumu hâsıl olmuştur. Aksi halde bütün telsiz operatörlerinin memlekete dönmeleri ve idamelerinde katî zaruret olan muhabere sistemlerinin kapatılması gerekecektir.

Bir tedbir olarak, her ne kadar yabancı memleketlerde Türk telsizleri yerine, mahallinden temin olunacak operatörler istihdamı gibi bir fikir vâridi hatır olabilirse de, buna maddeten imkân yoktur. Emniyet mülâhazaları da böyle bir düşüncenin reddini iktiza ettirmektedir.

Misal olarak Şark Blokundaki memleketlerde yerli operatörlerin nasıl istihdam edilebileceği zikredilebilir.

Garp câmiasına dâhil memleketlerde dahi Türk operatörlerinin çalıştırılması malî ve mesleki bir zarurettir. Şöyle ki, bugün emsal tatbiki suretiyle merkezden tâyin edilecek bir telsiz operatörünün eline geçen sâfi ücrete muadil bir aylıkla yerli teknisyen bulunması mümkün değildir ve onlara daha yüksek malî şartlar tanınması ve sosyal sigorta primleri vesaire ödenmesi iktiza eyliyecektir.

Türk operatörlerinin gece, gündüz ve resmî tatil gibi mefhumlarla mukayyet olmaksızın feragatle çalışmalarına mukabil, yerli teknisyenlerin normal mesai dışında bir dakika bile vazife başında durmıyacıkları aşikârdır.

Kısaca temas olunan bu malî ve maddî şartlarla emniyet mülâhazaları, telsiz operatörlerinin behemehal Türkiye'den, tecrübeli ve vezifelerine bağlılıkları sabit elemanlar meyanından seçilip gönderilmesini katî bir zaruret olarak ortaya koymaktadır. Bu zarurete cevap verilebilmesi ise, operatörlere gidecekleri memleketlerde yaşama imkânlarının sağlanması ile kabildir. Meri hükümler buna imkân vermediğinden, hazırlanan işbu hususi kanun Yüksek Meclisin tasvibine arz edilmiştir. Böylece operatörlere de, vazife gördükleri memleketlerdeki hayat şartları ve ailevi durumlarına göre, 9 ncu dereceye kadar meslek memurlarına dış memleket tazminatı adıyla ödenmekte bulunan meblâğ aynen tediye olunabilecektir.

Bu kanunla aynı memleket ve temsilcilikte vazife gören meslek ve idare memurları ile telsiz operatörleri arasında maaş bakımından mevcut farklı muameleler de bir dereceye kadar bertaraf edilecek ve tatbikatta yeknesaklık temin edilmiş ve hakkaniyet prensibinin tecellisine yer verilmiş olacaktır. Maahaza bu tatbikat bütçeye yeni bir külfet de tahmil etmiyecek, farklar mevcut imkânlardan karşılanacaktır.

Esasen Dışişleri Bakanlığı Bütçesinin müzakeresi esnasında, raportör de aynı kanuni aksaklığa temasla bunun bir an evvel giderilmesi talebinde bulunmuştur. Bu itibarla Meclisin Yüksek tasvibine arz olunan kanun tasarısı umumen duyulan haklı bir ihtiyaca cevap verecektir.

Dışışleri Komisyonu raporu

Millet Meclisi
Dışışleri Komisyonu
EsasNo. 1/763
Karar No. 20

15 . 1 . 1965

Yüksek Başkanlığa

Dışışleri Bakanlığının yabancı memleketlerde görevli telsizcilerinin ücretleri hakkındaki kanun tasarısı, ilgili bakanlık temsilcilerinin iştirakiyle komisyonumuzda görüşüldü; Gerekçede etraflıca izah olunan hususlar ve gösterilen sebepler komisyonumuzca da yerinde görülmüş ve tasarı aynen kabul edilmiştir.

Havalesi gereğince Plân Komisyonuna tevdi buyurulmak üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Başkanvekili	Sözcü		
Sivas	Denizli	Antalya	Hatay
C. Odyakmaz	A. Şohoğlu	N. Su	A. M. Bereketoğlu
İstanbul	İzmir	Maras	Sivas
F. K. Gökay	Ş. Osma	A. Karaküçük	G. Sarısözen

Bütçe ve Plân Komisyonu raporu

Millet Meclisi
Bütçe ve Plân Komisyonu
Esas No. 1/763
Karar No. 28

19 . 2 . 1965

Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Komisyonumuza havale edilmiş bulunan «Dışışleri Bakanlığının, Yabancı memleketlerde görevli telsizcilerinin ücretleri hakkındaki kanun tasarısı» ve Dışışleri Komisyonu raporu ilgili Hükümet temsilcilerinin de iştirakiyle incelendi ve görüşüldü.

Yabancı memleketlerde sürekli görevle bulunan memurların aylıklarına, mahalli hayat şartlarıyla aile durumuna göre, 4991 sayılı Kanun ile bunu tadil eyiyen 212 sayılı Kanuna tevfi-kan muayyen emsaller tatbik edilmektedir.

Bahis konusu kanun hükümleri yalnız memur statüsünü haiz olanlara şâmil bulunduğu cihetle, (D) cetveli kadrolarında yer alan ve hizmetli durumunda olan telsizcileri ve bunların ücretlerini içine almamaktadır.

Umumiyetle ortaokul veya lise mezunu olan telsizcilerin merkezde, kıdem durumlarına göre aldıkları 450 ilâ 600 lira, yani 45 - 60 dolar gibi bir aylıkla yabancı memleketlerde vazife görmelerine imkân bulunmadığından bunların da aylıklarına diğer memurlar gibi, muayyen emsaller tatbiki iktiza etmektedir. Bilhassa 1958 para operasyonundan sonra bu usul, yeni rayace ve hayat şartlarına göre ayarlamalar yapılmak suretiyle, tekemmül ettirilmiş bulunmaktadır. Aynı sistemin, hizmetli durumunda bulunan ve yabancı memleketlerde, diğer memurlar gibi vazife gören telsizcilere de teşmili hem hizmetin yürütülmesi, hem de adalet bakımından zaruri görülmektedir. Aksi halde, en mütekâmil, seri ve ucuz muhabere vasıtası olan ve beynelmüel münasebet ve hâdiseler muvacehesinde hayati önem arz eden böyle bir haberleşme sisteminin idamesine imkân kalmamış olacaktır.

Kanun tasarısı 1964 yılında hazırlanmış ve fakat 1965 yılına intikal etmiş bulunduğundan geçici madde ona göre yeniden hazırlanmış ve tek geçici madde olduğundan numarası da kaldırılmıştır.

Böyle bir hizmetin normal icaplarına cevap vermek üzere hazırlanmış bulunan kanun tasarısı geçici maddedeki bir değişiklikle kabul edilmiştir.

Öncelik ve ivedilikle görüşülmek ve Genel Kurulum tasvibine arz olunmak üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Başkan	Sözcü				
Trabzon	Kars	Yozgat	Adana	Ankara	
A. Ş. Ağanoğlu	K. Okyay	C. Sungur	K. Sarıbrahimoğlu	M. Ete	
				İmzada bulunamadı	
Aydın	Artvin	Bilecik	Çanakkale	Diyarbakır	Erzurum
İ. Sezgin	S. O. Avcı	Ş. Binay	Ş. İnan	H. Güldoğan	N. Diler
Erzurum	Giresun	İstanbul	İzmir	İzmir	
A. Şenyurt	İ. E. Kılıçoğlu	M. Güven	İ. Gürsan	N. Kürşad	
Konya	Konya	Mardin	Sakarya		
212 sayılı Kanuna bir fıkra	F. Özfakih	Ş. Aysan	N. Bayar		
ilâvesiyle mümkün olacağı- İmzada bulunamadı			İmzada bulunamadı		
dan söz hakkım saklıdır.					
R. Özal					
	Sakarya	Trabzon	Trabzon		
	M. Gürer	A. Şener	A. R. Uzunur		

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Dışişleri Bakanlığının yabancı memleketlerde görevli telsizcilerinin ücretleri hakkında kanun tasarısı

MADDE 1. — Dışişleri Bakanlığınca yabancı memleketlerde telsizeci olarak çalıştırılanların ücretleri, 7244 sayılı Kanununun 5 nci maddesine göre alabilecekleri ücret tutarlarının, emekli keseneği, Gelir Vergisi ve tasarruf bonusu kesildikten sonra bakiyesine, buldukları memleketin geçim şartlarına göre aynı memlekette bulunan 10 ncu dereceye kadar (10 ncu derece dâhil) meslek memurlarına 212 sayılı Kanun gereğince verilen (Dış memleket tazminatı) kadar bir meblâğın ilâvesi suretiyle ödenir.

Görevde bulunulan yerin hayat şartlarıyla mesai ve aile durumlarına göre telsiz operatörlerine, sayıları mecmuu 15 i geçmemek üzere, Dışişleri ve Maliye Bakanlıklarınca müştereken tesbit olunacak memleketlerde, 9 ncu derecenin muadili de verilebilir.

Asıl ücretin ita miktarı ile net olarak ödenecek miktar arasındaki farka tekabül eden (Dış memleket tazminatı) Gelir Vergisinden müstesnadır.

GEÇİCİ MADDE 1. — Bu hizmetlilerin 1963 malî yılı ile bu kanunun yürürlüğe girdiği ayın sonuna kadar olan ücretlerine ait 1964 malî yılı tahakkukları aynen kabul olunur.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MALİYE KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

Dışişleri Bakanlığının yabancı memleketlerde görevli telsizcilerinin ücretleri hakkında kanun tasarısı

MADDE 1. — Tasarının 1 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE — Tasarının geçici maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Tasarının 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

BÜTÇE VE PLÂN KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

Dışişleri Bakanlığının yabancı memleketlerde görevli telsizcilerinin ücretleri hakkında kanun tasarısı

MADDE 1. — Tasarının 1 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE — Bu hizmetlilerin 1963 ve 1964 malî yılları ile bu kanunun yürürlüğe girdiği ayın sonuna kadar olan ücret tahakkukları aynen kabul olunur.

MADDE 2. — Tasarının 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Hü.

MADDE 3. — Bu kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

8 . 12 . 1964

Başbakan
I. İnönü
Devlet Bakanı ve
Başbakan Yardımcısı
K. Satır
Devlet Bakanı
İ. S. Omay
Devlet Bakanı
M. Yolaç
Devlet Bakanı
N. Yetkin
Adalet Bakanı
S. Çumralı
Millî Savunma Bakanı
İ. Sancar

Maliye Ko.

MADDE 3. — Tasarının 3 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

İçişleri Bakanı
O. Öztrak
Dışişleri Bakanı
F. C. Erkin
Maliye Bakanı V.
F. İslimyeli
Millî Eğitim Bakanı
İ. Ökten
Bayındırlık Bakanı
A. H. Onat
Ticaret Bakanı
F. İslimyeli
Sağ. ve Sos. Y. Bakanı
K. Demir
Güm. ve Tekel Bakanı
M. Yüceler

Bütçe ve Plân Ko.

MADDE 3. — Tasarının 3 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Tarım Bakanı
T. Şahin
Ulaştırma Bakanı
F. Alpiskender
Çalışma Bakanı
B. Ecevit
Sanayi Bakanı
M. Erten
Enerji ve Tabii Kay. Bakanı
H. Oral
Turizm ve Tanıtma Bakanı
A. İ. Göğüs
İmar ve İskân Bakanı
C. Uzer
Köy İşleri Bakanı
L. Yurdođlu